

DĚTSKÝ DOMOV

Ročníková práce

Školní rok **2021/2022**

Autor: Nikola Vybíhalová, IX. B

Konzultant: Mgr. Darina Zouharová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vytvořila sama a použila jenom zdroje uvedené v seznamu.

Petrovice 26. 5. 2022

Nikola Vybíhalová

Poděkování

Chtěla bych moc poděkovat mé konzultantce Mgr. Darině Zouharové za upřímné rady, trpělivost a hlavně pomoci při vypracování této ročníkové práci.

Obsah

Úvod	5
Charakteristika.....	6
Umístění dětských domovů v ČR:.....	6
Funkce dětského domova:	6
Pracovníci v dětských domovech.....	7
Práce vychovatele.....	7
Rodinné skupiny	7
Důvody umístění dětí do dětských domovů	8
Dětský domov v Boskovicích	8
Historie.....	8
Současnost	9
Způsoby získání dítěte z dětského domova.....	11
Náhradní výchovná péče	11
Osvojení (adopce).....	11
Pěstounská péče	12
Příspěvek při ukončení pěstounské péče.....	13
Odměna pěstouna	13
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	13
Závěr	14
Resume	15
Seznam použité literatury a jiných zdrojů	16
Z internetu:.....	16
Z knihy:	16

Úvod

Ke své závěrečné ročníkové práci jsem si vybrala téma dětský domov náhradní rodinná péče. Toto téma jsem si vybrala, protože mě k tomu přivedla moje mamka, která pracovala v dětském domově v Boskovicích a povídala mi různé zážitky. Proto mě toto téma začalo zajímat. Ve svojí práci se zaměřím na vznik dětských domovů jejich charakteristiky a zaměření, dále na náhradní rodinnou péči a koukneme i na historii nám nejbližšího Dětského domova v Boskovicích.

Charakteristika

Dětský domov je druh školského zařízení pro výkon ústavní výchovy, ústavní výchova = jedna z forem péče o dítě, může ji nařídit soud. Ústavní výchova slouží preventivně k výchovným účelům. Zajišťuje každému dítěti právo na výchovu a vzdělání. Do dětského domova mohou být umístěny děti ve věkovém rozmezí od 3 do 18 let, mohou zde zůstat do doby ukončení školní docházky, maximálně však do věku 26 let. Děti umístěné v dětských domovech navštěvují školy, které nejsou součástí domova.

Umístění dětských domovů v ČR:

Aktuálně je v České republice 142 dětských domovů, ve kterých žije 6 345 dětí a mladých lidí. V posledních letech se jich několik uzavřelo nebo došlo ke spojení. Situace je taková, že zejména pak pražské dětské domovy mají naplněnou kapacitu.

Funkce dětského domova:

Hlavní funkcí dětského domova je příprava dětí na reálný a samostatný život po jejich odchodu. Vychovatelé by je měli vést k snadnému zapojení se do pracovního společenského a rodinného života. Děti se učí především praktické věci a dovednosti, které by jim po odchodu měli dopomoci k úspěšnému zvládnutí samostatného života.

Cílem dětského domova je vytvořit co nejpřirozenější podmínky pro všestranný rozvoj dětí od raného dětství až do dospělosti.

Pracovníci v dětských domovech

Na provozu dětských domovů se podílejí pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci.

Pedagogickými pracovníky jsou učitelé, pedagogové v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatelé, speciální pedagogové, psychologové, pedagogové volného času, asistenti pedagoga, trenéři a vedoucí pedagogičtí pracovníci. Pedagogický pracovník vykonává přímou výchovnou činnost.

Nepedagogické pracovníky zde zastupuje sociální pracovník, účetní, kuchařka a v některých zařízeních i údržbář. Zařízení dětského domova a jeho zaměstnanci zajišťují základní právo dítěte na výchovu a vzdělávání, vytváří podmínky podporující sebedůvěru dítěte, rozvíjí citovou stránku jeho osobnosti a umožňují aktivní účast dítěte ve společnosti. S dítětem musí být zacházeno v zájmu jeho plného a harmonického rozvoje a s ohledem na jeho potřeby podle věku.

Práce vychovatele

Vychovatel je často pro dítě v dětském domově nejbližší osobou. Bývá oporou pro dítě v těžkých životních situacích a v mnohém mu nahrazuje rodiče. I když ústavní výchova plně nenahradí přirozené rodinné zázemí, přesto se snaží přiblížit rodinnému prostředí. Vztah mezi dítětem a vychovatelem v dětském domově je nejdůležitější. Jeho úkolem je vytvářet pro dítě pocit bezpečí, jistoty a opory. Mezi hlavní činnosti vychovatelů v dětském domově řadíme výchovu a vzdělávání, terapii a další.

Rodinné skupiny

Organizační jednotkou jsou zde rodinné skupiny, které se skládají z minimálně 6 a maximálně 8 dětí. Je snaha zařazení sourozenců do jedné rodinné skupiny. V daném zařízení se může vyskytovat minimálně 2 a maximálně 6 rodinných skupin. Většinou se v jedné rodinné skupině střídají tři vychovatelé denní a jeden vychovatel noční.

Důvody umístění dětí do dětských domovů

Mezi nejčastější důvody umístění dětí do dětského domova patří: nezvládnutí výchovy, zanedbávání dítěte, zneužívání či týrání dítěte, odnětí svobody u rodičů, smrt rodičů, alkoholismus a jiné návykové látky u rodičů, nízká sociální úroveň rodiny, dlouhodobá nemoc rodičů a další.

Dětský domov v Boskovicích

Historie

1. 9. 1906, tedy před více než 100 lety, byla otevřena Moravská zemská vychovatelna pro dívky v Boskovicích. 4. 9. 1906 ji předal referent zemského výboru Josef Jelínek a zemský tajemník František Janisch do správy Vladimíru Novotnému, prvnímu řediteli zařízení. Tuto událost bychom dnes mohli označit za počátek

NÁZVY ZAŘÍZENÍ

1906–1948	Zemská vychovatelna pro dívky
1948–1958	Dětský domov pro obtížně vychovatelné dívky
1958–1960	Zvláštní škola s dětským domovem
1960–2000	Zvláštní škola internátní
2000–2001	Zvláštní škola a Pomocná škola, Boskovice, okres Blansko
2001–2005	Dětský domov a Speciální školy Boskovice, okres Blansko
2005–dosud	Základní škola, Praktická škola a Dětský domov, Boskovice, Štefánikova 2

speciálního školství v Boskovicích. Díky jim vzniklo zařízení, které během své existence poskytlo stovkám dětí zázemí, o které byly ve své rodině ochuzeny. Název „Vychovatelna“ přesně vystihoval jeho poslání: jak je důležité správně, s láskou a přitom dostatečně důsledně vychovávat! Během 100 let se poslání školského zařízení změnilo. Dnes poskytuje vzdělání i dětem, které jsou obklopeny láskou své rodiny, ale ve svém životě to mají poněkud těžší než jejich vrstevníci, a také dětem, které mají kromě zdravotního znevýhodnění i problémy pramenící z nedostatečné péče rodiny. Všem dětem chceme poskytnout takovou výchovu a vzdělání, které jim umožní v životě obstát.

Současnost

Do dětského domova jsou v současné době zařazovány děti, kterým jejich rodina nezajišťuje vhodné podmínky pro zdárnou výchovu. U dětí se projevují výchovné problémy, především z důvodu selhání rodičů, neplněním jejich základních povinností. Jejich hlavní problémy v chování tedy vyplývají zejména z nevhodného sociokulturního a ekonomického prostředí. Do dětského domova v Boskovicích jsou umísťovány děti z celého Jihomoravského kraje na základě rozhodnutí Dětského diagnostického ústavu v Brně. Kapacita dětského domova činí 40 dětí, v současné době zajišťuje péči dětem do ukončení povinné školní docházky.

Činnost dětského domova je dána zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším a odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Hlavním účelem dětského domova je zajistit nezletilým osobám – dětem, a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, náhradní výchovu místo původní rodiny v zájmu zdravého vývoje, žádoucího rozvoje osobnosti dítěte a vzdělávání dle individuálních předpokladů dítěte. Pokud se dítě v době dosažení zletilosti soustavně připravuje na své budoucí povolání v denním studiu, lze všestranné zajištění poskytnout i těmto zletilým nezaopatřeným osobám, nejdéle však do 26. roku věku.

Základní organizační jednotkou dětského domova je tzv. rodinná skupina, kterou tvoří nejvíce 8 dětí a obývá jeden byt. V bytě jsou čtyři pokoje vždy pro dvě děti, velký obývací pokoj spojený s kuchyňskou částí. Součástí bytu je šatna, koupelna, WC a také úklidová místnost s pračkou. Sourozenci mají možnost pobývat spolu v jednom bytě. Výjimečně je možné zařadit je do různých rodinných skupin, zejména z výchovných nebo zdravotních důvodů.

Hlavním cílem činnosti Dětského domova Boskovice, příspěvkové organizace je naplnit účel tohoto školského zařízení, tj. zejména zajistit právo každého dítěte na řádnou výchovu a vzdělávání, rozvíjet osobnost dítěte podle jejich individuálních schopností a potřeb, rozvíjet citovou stránku osobnosti a zaměřit výchovu a vzdělávání k minimalizaci rizika vzniku sociálního vyloučení, vytvořit pro děti sociálně znevýhodněné rovné příležitosti v přístupu ke vzdělání a tím dát předpoklad pro možnost uplatnit se na trhu práce.

Odloučení od rodiny je pro každé dítě velmi náročné. Obtížně přijímá skutečnost, že nežije se svými nejbližšími. Děti nevnímají objektivní důvody, které vedou k nařízení ústavní výchovy ve školském zařízení. Nechápu, že musí být s lidmi, kteří jsou pro ně cizí a přizpůsobit se zvyklostem, které je nutno v dětském domově dodržovat. Vztahy dětí a dospělých, kteří v dětském domově pracují a o děti se starají, jsou utvářeny na vzájemné důvěře. Vychovatelé – tety a strejdové, jak jsou dětmi oslovováni, jsou si vědomi, že rodinu žádnému dítěti nahradit v plné míře nemohou. Úsilí zaměstnanců směřuje k vytvoření stabilního bezpečného prostředí, ve kterém je dítě podporováno ve všech jeho potřebách včetně žádoucích kontaktů s rodinou.

Způsoby získání dítěte z dětského domova

Náhradní výchovná péče

Forma péče o děti, které nemohou být vychovávány ve vlastní rodině - ústavní péče (kojenecké ústavy, dětské domovy) - dítě je zde vychováváno do dospělosti.

Náhradní rodinná péče je forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči v prostředí nejvíce podobném přirozené rodině - adopce.

Osvojení (adopce)

Státem garantovaná a zákonem ošetřená forma náhradní rodinné péče, při které přijímají manželé či jednotlivci za vlastní opuštěné dítě a mají k němu stejná práva a povinnosti, jakoby byli rodiče. Osvojení má čtyři období - období příprav, období posuzování budoucích rodičů, očekávání, příchod nového člena rodiny. Mezi osvojiteli a dítětem vznikají z hlediska práva stejné příbuzenské vztahy jako mezi rodiči a dětmi, příbuzenské vztahy dítěte s původní rodinou zanikají. Osvojitelé jsou zapsáni v rodném listu dítěte na místě jeho rodičů a stávají se zákonnými zástupci dítěte s veškerou rodičovskou odpovědností. Dítě získává příjmení osvojitelů.

Osvojení nelze zrušit po uplynutí tří let od rozhodnutí soudu o osvojení (nebylo-li osvojení v rozporu se zákonem). Osvojitelé mají ze zákona povinnost informovat osvojené dítě o skutečnosti osvojení, jakmile se to bude jevit vhodné, nejpozději však do zahájení školní docházky. Osvojitelem se může stát zletilá osoba, která by měla být dostatečně zralá, aby byla schopna o dítě pečovat a zajistit jeho řádnou výchovu a všestranný zdravotní, psychický a sociální rozvoj.

Pěstounská péče

Pěstounská péče je forma náhradní rodinné péče, při které pěstoun o dítě osobně pečuje a je zodpovědný za jeho výchovu. Z právního hlediska ale mezi pěstounem a dítětem nevzniká takový poměr, jaký je mezi rodiči a dítětem, tak jak je tomu v případě osvojení. Pěstoun má právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti jen v běžných věcech a nemá k dítěti vyživovací povinnost. K výkonu mimořádných záležitostí (např. vyřízení cestovního dokladu) musí požádat o souhlas zákonného zástupce dítěte (zpravidla biologického rodiče dítěte), případně soud. O pěstounské péči soud rozhoduje na dobu, po kterou trvá překážka bránící biologickým rodičům dítěte v osobní péči o ně. Jedná se o institut, který by měl dítěti pomoci překlenout dlouhodobější složité období v životě, kdy jeho vlastní rodina nemůže plnit svou základní úlohu. Některé děti pobývají v péči pěstounů několik let, jiné v této formě zůstávají až do své zletilosti. Děti svěřené do pěstounské péče zpravidla své biologické rodiče znají. Pěstouni mají povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho biologickými rodiči, dalšími příbuznými a osobami dítěti blízkými. Pěstouni mají také povinnost umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, ledaže soud stanoví jinak. Pěstounská péče vzniká rozhodnutím soudu a jedině soud může také rozhodnout o jejím zrušení. Může tak učinit pouze ze závažných důvodů, vždy ale musí pěstounskou péči zrušit v případě, že o to požádá pěstoun. Pěstounská péče zaniká nejpozději, nebude-li dítě plně svéprávnosti, jinak jeho zletilostí.

Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Jedná se o příspěvek, který je jednorázově vyplacen tomu, kdo byl ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči. Příspěvek se vyplácí tehdy, kdy daný člověk ztrácí nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na tento příspěvek má ten, kdo byl ke dni dosažení své zletilosti v pěstounské péči a kdo zároveň již nemá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Příspěvek se vyplácí jednorázově a každé oprávněné osobě pouze jednou. Nárok může být uplatněn až jeden rok zpětně. Výše příspěvku je 25,000 Kč.

Odměna pěstouna

Jedná se o pravidelný měsíční příspěvek, který je vyplácen v rámci náhradní rodinné péče osobně pečující a osobně v evidenci. Může se jednat i o manžele nebo dva poručníky, kteří nejsou manželé, současně- v těchto případech náleží odměna pěstouna jen jednomu z nich. Nárok na příspěvek má osoba pečující, nebo osoba v evidenci. Osoba pečující (tzv. „klasická“ pěstounská péče) je fyzická osoba odpovědná za výchovu dítěte.

Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc

- 1.12 000 Kč, je-li pečováno o jedno dítě
- 2.18 000 Kč, je-li pečováno o dvě děti
- 3.30 000 Kč, je-li pečováno alespoň o tři děti

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Jedná se o pravidelný měsíční příspěvek, který umožňuje dítěti pěstounů zajištění jeho potřeb.

Výše příspěvků:

- Do 6 let 4.950 Kč
- 6 - 12 let 6.105 Kč
- 12 - 18 let 6.985 Kč
- 18 - 26 let 7.260 Kč

Závěr

Doufám, že se vám má práce líbila a že jste si odnesli mnoho důležitých informací, které jste do teď neznali. Doufám, že tato práce bude vést i k zamyšlení nad tím, jak některé děti mají těžký život.

Resume

My work contains all the information relating to children's homes, the fulfilment of their functions and the importance of these facilities. I also described here the ways in which children can be obtained from a children's home.

Seznam použité literatury a jiných zdrojů

Z internetu:

- <http://www.ddboskovice.cz/>
- <https://www.nahradnirodina.cz/pestounska-pece>
- <https://www.nahradnirodina.cz/adopce-neboli-osvojeni>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Btsk%C3%BD_domov

Z knihy:

- MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
- KOLUCHOVÁ, Jarmila, MATĚJČEK, Zdeněk, ed. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.